

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Кафедра вогневої підготовки, факультет №3

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

**з навчальної дисципліни «ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА»
обов'язкових та вибіркових компонент освітніх програм
першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти**

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки», 07 «Управління та адміністрування», 08 «Право», 12 «Інформаційні технології», 26 «Цивільна безпека»;

Спеціальність: 053 «Психологія», 071 «Облік і оподаткування», 081 «Право», 125 «Кібербезпека», 262 «Правоохоронна діяльність»;

Спеціалізація: «Поліцейські», «Поліцейська діяльність у кіберсфері».

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
зі спеціальних дисциплін
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри вогневої підготовки факультету № 3 ХНУВС
(Протокол від 29.08.2023 № 14)

Розробники:

1. Завідувач кафедри вогневої підготовки факультету № 3 **Федоров В.В.;**
2. Викладач кафедри вогневої підготовки факультету № 3 **Назаренко О.М.;**
3. Старший викладач кафедри вогневої підготовки факультету № 3
Пабат О.В.

Рецензенти:

1. Начальник циклу вогневої та фізичної підготовки Вінницького вищого професійного училища Департаменту поліції охорони **Андрєєв А.А.;**
2. Завідувач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Ковальов І.М.**

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Денна форма навчання:

№ з/п	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Практичне заняття							
		Тема №9: «Ведення вогню із штурмових гвинтівок (автоматів) за умовами вправ другої категорії Курсу стрільб» Тема №9/3: «Ведення вогню із штурмових гвинтівок (автоматів) за умовами вправи тридцять першої»							
		Кількість годин на вивчення теми протягом семестру							
		1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Галузь знань: 08 «Право» Спеціальність: 081 «Право» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: другий «магістерський»								
2.	Галузь знань: 26 «Цивільна безпека» Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: другий «магістерський»								
3.	Галузь знань: 26 «Цивільна безпека» Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»								
4.	Галузь знань: 08 «Право» Спеціальність: 081 «Право» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»								
5.	Галузь знань: 12 «Інформаційні технології» Спеціальність: 125 «Кібербезпека» Спеціалізація: «Поліцейська діяльність у кіберсфері» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»								
6.	Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність: 053 «Психологія» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»								
7.	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»		6						

Заочна форма навчання:

№ з/п	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Практичне заняття							
		Тема №9: «Ведення вогню із штурмових гвинтівок (автоматів) за умовами вправ другої категорії Курсу стрільб» Тема №9/3: «Ведення вогню із штурмових гвинтівок (автоматів) за умовами вправи тридцять першої»							
		Кількість годин на вивчення теми протягом семестру							
		1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Галузь знань: 26 «Цивільна безпека» Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: другий «магістерський»								
2.	Галузь знань: 26 «Цивільна безпека» Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»								

2. Методичні вказівки до проведення практичних занять

Тема 9: «ВЕДЕННЯ ВОГНЮ ІЗ ШТУРМОВИХ ГВИНТІВОК (АВТОМАТІВ) ЗА УМОВАМИ ВПРАВ ДРУГОЇ КАТЕГОРІЇ КУРСУ СТРІЛЬБ»

Тема 9/3: «ВЕДЕННЯ ВОГНЮ ІЗ ШТУРМОВИХ ГВИНТІВОК (АВТОМАТІВ) ЗА УМОВАМИ ВПРАВИ ТРИДЦЯТЬ ПЕРШОЇ»

Мета заняття: 1. Навчити курсантів веденню вогню із штурмової гвинтівки (автомата) із заміною магазину в обмежений час.

2. Тренувати курсантів у підготовці до стрільби, виконанні пострілу та припиненні вогню.

3. Шляхом тренування досягти впевненого володіння вогнепальною зброєю.

3. Тренувати курсантів у неповному розбиранні й збиранні автомата, спорядженні магазину.

Кількість годин: 2 години.

Місце проведення: тир (стрільбище).

Навчальні питання:

1. Заходи безпеки в тирі (на стрільбищі) при поводженні з вогнепальною зброєю та боєприпасами.

2. Вивчення умов вправи тридцять першої із штурмових гвинтівок (автоматів).

3. Приготування до стрільби (спорядження магазина, прийняття положення для стрільби, заряджання штурмової гвинтівки (автомата). Виконання вправи тридцять першої (прицілювання, спуск курка), бойова заміна магазина. Припинення стрільби (припинення натискання на спусковий гачок, вмикання запобіжника, розряджання штурмової гвинтівки (автомата). Дії стріляючих при тимчасовому чи повному припиненні стрільби, огляд штурмової гвинтівки (автомата).
4. Виконання підготовчої вправи п'ятої зі стрільби із штурмової гвинтівки (автомата).
5. Відпрацювання нормативів з вогневої підготовки № 4, 5 та 6 для автоматів Калашникова.

Матеріальне забезпечення:

1. 5,45мм АКС-74у(7,62мм АКМ) (бойовий) – 5 шт.
2. 5,45мм АКС-74у(7,62мм АКМ) (навчальний) – 15 шт.
3. 5,45мм (7,62мм) патрони (бойові) – 120 шт.
4. 5,45мм (7,62мм) патрони (навчальні) – 60 шт.
5. Мішень № 1 або № 3-б – 5 шт., Мішень №2 – 5 шт.
6. Стенди.
7. Крейда, класна дошка.
8. Хронометр – 2 шт.

Розрахунок часу:

1. Вступна частина – 10 хв.
2. Основна частина – 60 хв.
3. Заключна частина – 10 хв.

План проведення заняття:

ВСТУПНА ЧАСТИНА:

- *Перевірити наявність курсантів, їх зовнішній вигляд, зробити помітки в журналі.*
- *Оголосити тему, навчальні питання та мету заняття.*
- *За допомогою контрольних карток перевірити знання курсантами попередніх тем.*
- *Нагадати заходи безпеки при поводженні зі зброєю та умови виконання вправи.*
- *Оглянути зброю, перевірити готовність тиру (стрільбища) та матеріального забезпечення до заняття.*
- *Розділити групу позмінно, призначити керівників на місцях, розвести групу по навчальних місцях.*

ОСНОВНА ЧАСТИНА:

НАВЧАЛЬНЕ МІСЦЕ №1.

ВИКОНАННЯ ВПРАВИ ТРИДЦЯТЬ ПЕРШОЇ.

Умови виконання вправи тридцять першої.

ПРИЗНАЧЕННЯ: Навчання стрільбі по нерухомій цілі із заміною магазина, в обмежений час.

ЦІЛЬ: - поясна фігура (мішень № 1 або № 3-б), що встановлюється не вище 100 см від нижнього краю мішені, нерухома;

ВІДСТАНЬ ДО МІШЕНІ – 25-50 м.;

КІЛЬКІСТЬ ПАТРОНІВ - 6 шт. (2 магазини по 3 патрони);

ЧАС НА ВИКОНАННЯ ВПРАВИ – 20 с.;

ВИХІДНЕ ПОЛОЖЕННЯ - «позиція очікування» (запобіжник вимкнено);

ПОЛОЖЕННЯ ДЛЯ СТРІЛЬБИ – стоячи.

Оцінка за умови, що час на виконання вправи не було перевищено та вражені всі мішені:

ОЦІНКА: «відмінно» – 6 влучень;

«добре» – 5 влучень;

«задовільно» – 4 влучення;

«незадовільно» - у всіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання вправи.

1) за командою керівника стрільб **«Приготуватися!»** стрілець на рубежі відкриття вогню приймає положення для стрільби стоячи та, зайнявши вихідне положення, голосом доповідає: **«Готовий!»**;

2) керівник стрільб, переконавшись, що все готове до виконання вправи, подає команду **«Вогонь!»** (вмикає хронометр), за якою стрілець приводить зброю в готовність та виконує три постріли в мішень;

3) після цього стрілець проводить бойову заміну магазина та виконує ще три постріли в мішень;

4) після закінчення часу, відведеного на виконання вправи, керівник стрільб подає команду **«Час!»** (вимикає хронометр).

Під час виконання вправи зі стрільби, яка передбачає відповідне часове обмеження, за кожний постріл, який виконано після команди: «Час!» або звукового сигналу таймера, від результату стрільця віднімається одне (у вправах, що передбачають градацію зон ураження, – краще) влучення!

Порядок виконання вправи тридцять першої.

Зміна знаходиться на вихідному рубежі.

За командою керівника стрільб, роздавач боєприпасів видає кожному стрільцю **шість бойових патронів**.

Стрілець отримує патрони в праву руку, оглядає їх та доповідає: **«Курсант Романенко шість бойових патронів отримав та оглянув!»**.

Після того, як курсанти доповіли про отримання і огляд патронів, керівник подає команду: **«Зміна, спорядити магазини!»**.

За цією командою курсант виймає перший магазин із підсумка та споряджає його трьома патронами, для чого тримає магазин у лівій руці горловиною уверх і випуклою стороною вліво, а у правій руці – патрони, кулями до мізинця так, щоб дно гільзи трохи виступало над великим та вказівним пальцями; утримуючи магазин з невеликим нахилом вліво, стрілець вставляє в магазин один за одним патрони під загнуті бокові стінки донцем гільзи до задньої стінки корпусу магазину; після спорядження ховає магазин у підсумок патронами униз та, використовуючи аналогічний порядок дій, споряджає другий магазин останніми трьома патронами.

Керівник, переконавшись, що стрільці спорядили магазини, подає команду: **«Зміна, на рубіж відкриття вогню, кроком руш!»**.

Після виходу стрільців на рубіж відкриття вогню, керівник визначає подає команду:

«Зміна, надіти навушники та захисні окуляри!», «Приготуватися!».

За цією командою стрілець одягає навушники та захисні окуляри, приймає вихідне положення **«позиція очікування» (запобіжник вимкнено)** (приймає положення для стрільби стоячи, приєднує до автомата споряджений магазин, опускає перевідник вогню (вимикає запобіжник) у положення **«ОД»** та доповідає про готовність до стрільби: **«Готовий!»**.

При цьому, вказівний палець «сильної руки» знаходиться на спусковій скобі!

Для прийняття **положення для стрільби стоячи** необхідно:

Якщо автомат у положенні **«на ремінь»** - повернутися півоберта праворуч відносно напрямку на ціль і, не присталяючи лівої ноги, відставити її ліворуч приблизно на ширину плечей, при цьому розподілити вагу тіла рівномірно на обидві ноги. Одночасно подати праву руку вздовж ремня трохи вгору, зняти автомат з плеча, підхопити його лівою рукою знизу за ців'є і ствольну накладку та подати дульною частиною вперед, у бік цілі.

*Оскільки умови вправи передбачають ведення вогню із бойовою заміною магазину в обмежений час, для забезпечення безпеки, команда **«Вогонь!»** виконується окремо кожним за чергою.*

Керівник, прийнявши доповіді від стрільців та переконавшись, що всі готові до виконання вправи, подає кожному стрільцю індивідуальну команду, наприклад: **«Перший номер, вогонь!»**.

За цією командою стрілець енергійно відводить затворну раму назад до кінця, різко відпускає її та проводить три прицільних постріли у мішень, проводить бойову заміну магазину та виконує ще три прицільні постріли у мішень.

Під час **бойової заміни** магазина стрілець слабкою рукою дістає з підсумка запасний магазин та його верхнім кінцем поступовим рухом натискає на фіксатор магазина в основі ствольної коробки, таким чином від'єднує та скидає донизу магазин, що потребує заміни. Після приєднання запасного магазина стрілець досилає патрон у патронник (слабкою рукою через низ або верх автомата відводить затворну раму в крайнє заднє положення та відпускає його);

Закінчивши стрільбу, стрілець доповідає: **«Курсант Романенко стрільбу закінчив!»**.

Керівник, переконавшись, що усі стрільці закінчили стрільбу, подає команду: **«Зміна, зброю до огляду!»**.

За цією командою стрілець від'єднує магазин, притискає його з правого боку до автомата подавачем уверх, відводить затворну раму назад і утримує її в такому положенні до відповідної команди керівника стрільб.

Оглянувши зброю стрільця, керівник подає команду: **«Оглянуто!»**.

За цією командою курсант відпускає затворну раму, проводить спуск курка з бойового зводу (натискає на спусковий гачок), піднімає перевідник вогню у положення **«запобігання»** (вмикає запобіжник), ховає магазин (подавачем вгору) до підсумка, піднімає з підлоги додатковий магазин та, після огляду теж ховає його у підсумок й ставить зброю в положення **«на ремінь»**.

Після цього керівник подає команду **«Зміна, зняти навушники та захисні окуляри!»**, **«До мішеней кроком руш!»**

За цією командою стрільці знімають протишумові навушники, захисні окуляри та вирушають до мішеней, де керівник стрільб оголошує кожному стрільцю його результати та оцінку.

При визначенні результатів стрільби мішень вважається враженою, якщо куля її пробила та/або зачепила за край габариту врахування пробоїн.

У разі якщо кулею зачеплено лінію кола, пробоїна в мішені зараховується в бік збільшення її результату.

Керівник стрільб виставляє оцінки в журнал, після чого подає команду: **«Зміна, кругом! На вихідний рубіж кроком руш!»**.

Стрільці вирушають на вихідний рубіж.

Керівник зупиняє зміну в одному-двох кроках від вихідного рубежу та подає команду: **«Наступна зміна, шикуйсь на вихідному рубежі!»**.

Після того, як наступна стрілець зайняла місце на вихідному рубежі, керівник подає команду: **«Зміна, передати зброю!»**.

За цією командою зміна, що виконувала вправу, передає зброю наступній зміні.

Після передачі зброї, керівник подає команду: **«Зміна, яка виконала вправу, зібрати гільзи та здати їх роздавачеві боєприпасів!»**.

НАВЧАЛЬНЕ МІСЦЕ №2.

ВИКОНАННЯ ПІДГОТОВЧОЇ ВПРАВИ П'ЯТОЇ ЗІ СТРІЛЬБИ ІЗ ШТУРМОВОЇ ГВИНТІВКИ (АВТОМАТА)

Вишикувавши курсантів в одну шеренгу, нагадати їм порядок спорядження магазину патронами, підготовку до стрільби, виконання пострілу та припинення стрільби. Потім розпочати тренування.

Умови виконання підготовчої вправи п'ятої зі стрільби із штурмової гвинтівки (автомата).

ПРИЗНАЧЕННЯ: Відпрацювання навичок стрільби (імітації) з місця по нерухомій цілі;

ЦІЛЬ – грудна фігура з колами (мішень № 2), що встановлюється на поверхні землі, нерухома;

ВІДСТАНЬ ДО ЦІЛІ - 50 - 100 м;

ЧАС НА ВИКОНАННЯ ВПРАВИ - необмежений;

ПОЛОЖЕННЯ ДЛЯ СТРІЛЬБИ - стоячи.

Порядок виконання:

- 1) за командою керівника **«Приготуватися!»** стрілець на рубежі відкриття вогню приймає положення для стрільби стоячи, приєднує до зброї магазин без патронів, фіксує перевідник вогню у положенні **«ОД»** (вимикає запобіжник), та доповідає голосом **«Готовий!»**;
- 2) керівник стрільб, переконавшись, що все готове до виконання вправи, голосом або за допомогою звукового сигналу подає команду **«Вогонь!»**, за якою стрілець імітує досилання патрона до патронника, виконання пострілу в ціль та бойову заміну магазину з подальшою імітацією виконання пострілу;
- 3) за командою керівника стрільб **«Зброю до огляду!»** стрілець від'єднує магазин, притискає його з правого боку до зброї (подавачем уверх), відводить затворну раму в крайнє заднє положення і, розвернувши зброю запобіжником догори (уздовж осі ствола) та утримуючи її, забезпечує огляд керівником стрільб патронника на наявність у ньому і магазині патронів;
- 4) за командою **«Оглянуто!»** стрілець відпускає затворну раму, здійснює спуск курка, ставить перевідник вогню у положення **«запобігання»** (вимикає запобіжник), прибирає магазин у підсумок чи розвантажувальний жилет, піднімає з підлоги додатковий магазин та, після огляду теж ховає його у підсумок й ставить зброю в положення **«на ремінь»**.

Після закінчення тренування зміна переходить на наступне навчальне місце.

НАВЧАЛЬНЕ МІСЦЕ №3.

ТРЕНУВАННЯ У ВИКОНАННІ НОРМАТИВІВ № 4, 5 та 6 ДЛЯ АВТОМАТІВ КАЛАШНИКОВА

Нагадати курсантам особливості та послідовність неповного розбирання та збирання автомата Калашникова після неповного розбирання, показати, як треба споряджати магазин. Після цього курсанти проводять тренування у виконанні нормативів та виконують нормативи на оцінку. Після тренування провести короткий розбір помилок, зроблених курсантами.

Умови і порядок виконання нормативів з вогневої підготовки та їх оцінювання

№ з/п	Призначення нормативу	Умови виконання нормативу
АВТОМАТ КАЛАШНИКОВА ТА ЙОГО МОДИФІКАЦІЇ (АКС-74У)		
4	Вивчення та вдосконалення техніки спорядження магазину патронами	Поліцейський стоїть біля столу, руки опущені, 30 патронів розсипані лежать на столі, магазин лежить поруч
5	Вивчення та вдосконалення техніки неповного розбирання автомата	Поліцейський стоїть біля столу, руки опущені, зібраний автомат лежить на столі
6	Вивчення та вдосконалення техніки збирання автомата після його неповного розбирання	Поліцейський стоїть біля столу, руки опущені, розібраний автомат лежить на столі

№ з/п	Призначення нормативу	Оцінка	АК та його модифікації	АКС-74У
4	Вивчення та вдосконалення техніки спорядження магазину патронами	«відмінно» «добре» «задовільно»	40 44 48	
5	Вивчення та вдосконалення техніки неповного розбирання автомата	«відмінно» «добре» «задовільно»	18 22 26	15 19 23
6	Вивчення та вдосконалення техніки збирання автомата після його неповного розбирання	«відмінно» «добре» «задовільно»	30 34 38	25 29 33
Оцінка «незадовільно» - у всіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання нормативу!				

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА:

Нагадати тему і мету заняття, об'явити оцінки.

Дати завдання для самопідготовки.

Відповісти на запитання курсантів.

Перевірити наявність зброї та матеріального забезпечення.

Оформити документи на використання боєприпасів.

Рекомендована література:

1. Закон України від 02.07.2015 р. «Про Національну поліцію»;
2. Закон № 2123-IX від 15.03.2022 р. «Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану;
3. Наказ МВС України від 01.02.2016 р. № 70 «Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю»;
4. Наказ МВС України від 26.04.2019 р. № 334 «Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та норм витрат боєприпасів, патронів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб»;
5. Настанова зі стрілецької справи (НСС) «7,62мм АКМ»;
6. Настанова зі стрілецької справи (НСС) «5,45мм АКС – 74У»;
7. В.Ф. Глущенко «Навчання швидкісній стрільбі з пістолетів»;
8. Навчальний посібник «Вогнева підготовка» А.О. Савченко, В.І. Бабенко, І.А. Гордієнко, ХНУВС-2007 р.;
9. Навчальний посібник «Вогнева підготовка» В.В. Федоров, В.П. Пістряк, А.Ф. Бальва, І.С. Луценко, В.В. Чумак, ХНУВС-2019 р.